GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2023

NASIENRIGLYNE

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL (VRAESTEL 2) (10022)

23 bladsye

NASIENRIGLYNE

1. As ’n kandidaat in AFDELING A en B meer as een vraag beantwoord het, word net die eerste vraag per afdeling nagesien en ’n streep word deur die tweede vraag getrek.

2. As ’n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.

3. As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die nasienriglyne nagesien.

4. As ’n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word die antwoord as verkeerd aangedui. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word dit as korrek beskou.

5. By aanhalings word spelfoute en leestekenfoute nie gepenaliseer nie, maar woordorde moet korrek wees.

6. As ’n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar ’n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepenaliseer nie.

7. By oop vrae verdien die rede/motivering die punt. GEEN punt word toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Kandidate hoef nie laasgenoemde te skryf indien die motivering JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE insluit/impliseer nie. As JA/NEE gestel is, moet die motivering daarby aansluit om die punt te verdien.

8. By vrae wat ’n eie opinie vereis en vrae waar ’n verduideliking vereis word: indien die antwoord in meer as een sin aangebied word en die antwoord nie in die eerste sin voorkom nie, maar dit tot die antwoord in die tweede sin lei, word die antwoord in die tweede sin nagesien.

9. Waar eenwoord-antwoorde gevra word en die kandidaat ’n volsin gee, is dit nie korrek nie, mits die korrekte woord onderstreep word of op een of ander wyse uitgelig word.

10. Vir meervoudigekeuse-vrae word sowel die letter as die korrekte antwoord wat ten volle uitgeskryf is, aanvaar.

11. By ’n vraag waar enige GEBEURE in die korrekte volgorde gerangskik moet word, verdien die kandidaat EEN punt per korrekte antwoord mits dit op die korrekte plek staan.

12. Indien die kandidaat woorde uit ’n ander taal gebruik as waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie gepenaliseer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit aanvaar.

AFDELING A: ROMAN

VRAAG 1: *KRINGE IN 'N BOS* – Dalene Matthee

HIERDIE ROMAN WORD NIE IN GAUTENG GETOETS NIE.

VRAAG 2: *DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM* – Marita van der Vyver

VRAAG	ANTWOORD	Punt	Vlak
2.1	• Dit gaan onmoontlik wees vir Gavin en Margot om die volgende dag terug te gaan Kaap toe, want dit reën te veel. • Margot gaan haar vliegtuig Johannesburg toe mis. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	1
2.2	• Mana wil die vloer skrop. ✓ • Beyers weet dat Mana dae lank in 'n vuil huis kan rondval en dit nie eers sal agterkom nie./Beyers weet dat Mana nie van huiswerk hou nie./Mana is hoogswanger. ✓	(2)	3
2.3	2.3.1 toekoms 2.3.2 spesifieke vraag 2.3.3 vraag 2.3.4 Hollywood	(4)	2
2.4	• Sharon is bruin en Hanna wit. ✓ • Sharon is ryk en Hanna nie. ✓	(2)	3
2.5	Akteur/doen verhoogwerk/radio-omroeper/televisie-aanbieder/ voorleser by kunstefeeste/seremoniemeester by sakekonferensies (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	1
2.6	2.6.1 Hanna	(1)	1
	2.6.2 Vyftien	(1)	1
2.7	Ja. • Hy was nie by toe Hanna gebore is nie. • Gavin was nooit by Hanna se ander verjaardae nie. • Hy kon haar in die skande steek voor haar vriendin. **OF** Nee. • Hy is Hanna se biologiese pa. • Hy het altyd vir Hanna presente gestuur op haar vorige verjaardae. (Enige TWEE redes)	(2)	4

2.8	Tibo/Amos/Yann/Sharon (Enige DRIE)		(3)	3
2.9	• Die sop smaak nie lekker nie. • Die sop smaak sleg. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)		(1)	3
2.10	• D • ’n mens nie met ander hoef te gesels nie. • D ’n mens nie met ander hoef te gesels nie. (Enige EEN)		(1)	3
2.11	Hulle algemene kennis was nie goed nie.		(1)	3
2.12	2.12.1	tweede	(1)	3
	2.12.2	Mana was voorheen getroud met Gavin.	(1)	3
2.13	Ja. • Mana se kleredrag is bont, helder en uitspattig. • Sy dra verfkwaste in haar hare. • Sy trek nie soos ’n gewone ma aan nie. • Sy het ander idees oor die tradisionele rolle van seuntjies wat rugby speel en dogters wat pop speel. • Sy het eers kinders gehad en nie die gewone orde van verlief raak, trou en dan kinders hê gevolg nie. • Sy gee haar kinders en troeteldiere vreemde name. • Sy is ’n kunstenaar en nie ’n goeie huisvrou nie. **OF** Nee. • Elke mens is ’n individu en kan leef soos hy/sy wil. • Ek hou ook daarvan om anders te wees. • My ma dink en doen ook soos Mana. (Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)		(2)	4
2.14	2.14.1	• Hulle het in haar kamer rondgekrap. • Hulle het haar boek gelees. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	2
	2.14.2	Hulle moet haar versie ’n paar honderd keer uitskryf.	(1)	1
2.15	• Yann kies haar kant. • Yann is vir die eerste keer simpatiek teenoor haar. • Beyers sê as sy weer ’n gedig skryf, sal dit vir hom ’n eer wees om dit te lees. (Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)		(2)	3

2.16 2.16.1
- D
- Gavin
- D Gavin (1) 2

2.16.2
- C
- Yann
- C Yann (1) 2

2.16.3
- B
- Hanna
- B Hanna (1) 2

2.16.4
- E
- Mana
- E Mana (1) 2

2.17 Ja.
- Margot gooi nie tou op nie

OF

Nee.
- Margot maak altyd leë beloftes, selfs haar seun vertrou haar nie.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

2.18 Eie keuse antwoord, byvoorbeeld
- Die huis op die berg – dit was te ongerieflik.
- Die konsert – dit was net tydmors.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde met 'n sinvolle rede. Antwoord moet goed gemotiveerd wees) (2) 5

[35]

Vlak 1	**Vlak 2**	**Vlak 3**	**Vlak 4**	**Vlak 5**
Vraag 2: Die ongelooflike avonture van Hanna Hoekom				
5	9	14	4	3
14		14	7	
40%		40%	20%	

VRAAG 3: *MEEULANDERS* – Esta Steyn

HIERDIE ROMAN WORD NIE IN GAUTENG GETOETS NIE

VRAAG 4: *LIEN SE LANKSTAANSKOENE* – Derick van der Walt

VRAAG		ANTWOORD	PUNT	VLAK
4.1	4.1.1	Lewensoriëntering/LO.	(1)	1
	4.1.2	Japan/Praag	(1)	2
	4.1.3	Japan/Praag	(1)	2
	4.1.4	weg/oorsee	(1)	2
4.2		Lien se pa is ’n prokureur.	(1)	3
4.3		• B • verbaas • B verbaas (Enige EEN)	(1)	3
4.4		• Dirkie/Donovan/Dirkie en Donovan • Tant Malie (Dry)/Mevrou Dry/moeilike Malie	(2)	1
4.5	4.5.1	Konnotatief	(1)	3
	4.5.2	• Geel beteken dat haar ma dronk is. • Dit verwys daarna dat haar ma gedrink het. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Vraag 4.5.1 moet korrek wees om punte by 4.5.2 te verdien)	(1)	3
4.6		• Lien werk in ’n koffiewinkel om kos op die tafel te sit. • Lien help vir Braam om ’n borgskap te kry. • Lien se vriend vier haar verjaarsdag saam met haar. • Lien gee haar spaargeld vir Hein om vir Tibbey te probeer help.	(4)	3
4.7		Ja. • Daar is baie mense wat deur moeilike tye gaan en deursettingsvermoë is belangrik om daardeur te kom. • Sonder deursettingsvermoë kan niemand sukses behaal nie. • Mense moet steeds hard werk/deursettingsvermoë hê om vooruit/uit ’n moeilike situasie te kom in die lewe. • Baie mense se lewe is nie maklik nie, maar jy moet aanhou probeer. • Jy het deursettingsvermoë nodig om jou drome waar te maak. • Daar is huishoudings waar kinders die rol van ‘n ouer moet vertolk. **OF** Nee.	(1)	5

- Nie almal bevind hulle in Lien se situasie nie, dit is van toepassing op haar unieke situasie en nie op ander nie.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)

4.8
- Lien het haar ma in die kliniek besoek. ✓/Stuur vir haar ma 'n boodskap
- Lien het haar pa in die tronk besoek. ✓

(2) 4

4.9
- Sy het besluit om drama te studeer en nie regte nie/het haar laat besluit sy hou daarvan om op die verhoog te wees/is goed met toneelspel.
- Sy het besef wat sy met haar lewe wil doen.
- Lien het uit haar dop gekruip.
- Lien het vir Hein leer ken.
- Lien kry ontvlugting uit haar omstandighede.
- Lien en Miemie het goeie vriende geword.
- Bring Lien en haar ma nader aan mekaar.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 3

4.10
- Sy het 'n plakkaat gemaak.
- Sy het 'n pruik en bril by Juffrou Breytenbach geleen.
- Sy het een van haar ma se rokke bo uit die kas gehaal.
- Sy het 'n plek gesoek waar min bekende mense haar sou sien.
- Sy het seker gemaak sy het 'n (rooi) sak om haar klere in te pak.

(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde) (2) 2

4.11 4.11.1 C
"Jou bord is te *fancy*."
C "Jou bord is te *fancy*."

(1) 3

4.11.2
- E
- "Dis baie meer *exciting* as julle rugby."
- E "Dis baie meer *exciting* as julle rugby."

(1) 3

4.11.3
- D
- "Vat, koop iets wat jy nodig het."
- D "Vat, koop iets wat jy nodig het."

(1) 3

4.11.4
- A
- "Lien Jooste, jy is 'n *dark horse*."
- A "Lien Jooste, jy is 'n *dark horse*."

(1) 3

4.12 Johnny/Roos (se hoek) (1) 1

4.13
- A
- braaf, omdat sy haar gesin wil versorg.
- A braaf, omdat sy haar gesin wil versorg.

OF (1) 3

- C
- gevaarlik, omdat sy nog ’n kind is en dit nie veilig is nie.
- C gevaarlik, omdat sy nog ’n kind is en dit nie veilig is nie.

(Enige EEN)

4.14
- Lien luister na Nora Jones se musiek.
- Nora Jones se musiek motiveer Lien/laat haar rustig voel/verbeeld haar gevoelens/troos.
- Lien se ma het na klassieke musiek geluister as sy gedrink het/dit laat Lien ongemaklik voel.
- Lien het grootgeword met musiek.
- Lien se ma sing/speel klavier.
- Leer vir Hein ken toe sy gaan luister hoe hy mondfluitjie speel op die pawiljoen.
- Vorm van ontvlugting.

(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde) (2) 2

4.15
- Kuifie het met Lien oor haar huislike omstandighede gepraat.
- Kuifie het gereël dat Lien se ma in ’n kliniek opgeneem word.
- Kuifie sien vir Lien by die robot staan en vat haar huis toe.
- Kuifie help Lien se ma om werk as musiekonderwyseres te kry.
- Kuifie keer dat Lien se ma gearresteer word wanneer sy wyn steel.
- Kuifie het vir Lien gehelp om uit haar finansiële probleme te kom (baba oppas vir ekstra geld).
- Kuifie het aangebied dat die kerk help.

(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde) (2) 2

4.16
- Sy het ’n onaangename ervaring met Sproet gehad en hy ry nog steeds verby haar bedelplek/bang mense dink sy is ‘n prostituut.
- Sy is bang dat sy ook raakgery kan word.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 2

4.17
- Toe Lien se pa tronk toe moes gaan omdat hy skelm was ✓ en sy gesin nou swaargekry het. ✓
- Lien se ma wat so baie drink, ✓ omdat mens wil glo dat ’n ouer na hulle kinders sal kyk en hulle versorg. ✓
- Braam wat na die tuisvideo’s kyk ✓ omdat hy die ou dae mis toe almal nog bymekaar was. ✓
- Toe Sproet aan Lien gevat het ✓ omdat sy nie besef het in watter gevaarlike situasie sy was nie. ✓
- Toe Tibbey in die ongeluk was ✓ omdat dit wys hoe gevaarlik dit is om te bedel. ✓
- Toe Lien nie by haar ma in die kliniek wou gaan kuier nie ✓ omdat mens se ouers altyd jou ouers sal wees. ✓
- Lien se ma steel wyn, ✓ terwyl Lien moet werk om kos te koop. ✓
- Hoe mense misbruik kan maak van ander, bv. tant Malie wat

(2) 4

misbruik maak van die mense wat vir haar werk en Sproet wat misbruik probeer maak van 'n weerlose, arm bedelaar.
(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)
(Die rede en die motivering verdien 2 punte)

4.18
- Sy het alles gedoen wat sy kon vir haar familie/gee nooit moed op nie.
- Sy het baie opgeoffer om ander te help/stel ander se belange bo haar eie/gee om.
- Sy wys dat deursettingsvermoë beloon word.
- Sy is 'n goeie vriendin.
- Lien kan planne maak.
- Lien het 'n verantwoordelikheidsin.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

4.19
- Sy moet met 'n volwassene praat oor hoe dit regtig in hulle huis gaan./Sy moenie bang wees om hulp te vra nie.
- Sy moet eerder werk al maak sy minder geld.
- Sy moet met haar ma praat oor haar gedrag.
- Gaan soek hulp.
- Besoek jou ma en pa.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5
[35]

Vlak 1	**Vlak 2**	**Vlak 3**	**Vlak 4**	**Vlak 5**
Vraag 4: Lien se lankstaanskoene				
4	10	14	4	3
14		14	7	
40%		40%	20%	

AFDELING B: DRAMA

VRAAG 5: *POPPIE – DIE DRAMA* – Elsa Joubert en Sandra Kotze

HIERDIE ROMAN WORD NIE IN GAUTENG GETOETS NIE

VRAAG 6: *PALJAS* – Chris Barnard

VRAAG	ANTWOORD	PUNT	VLAK
6.1	• Hendrik bied aan om vir Nollie van sy brandewyn in te gooi (wat hy eintlik net vir spesiale geleenthede hou). • Hendrik waardeer/hou baie van die plate wat Nollie speel. (Of soortgelyk aan bogenoemde)	(2)	2
6.2	• Frans lewer 'n melkkan en 'n mandjie vol rooi appels af. • Hendrik sê Emma het weggehol, sy ken nie 'n goeie vryer as sy een sien nie. • Emma konfronteer haar ma en sê dat sy met opgekropte gevoelens rondloop. • Hendrik vra vir Katrien wanneer sy laas klavier gespeel het.	(4)	4
6.3	• Aanvanklik wou Emma niks met Nollie te doen hê nie/sy het in die huis weggekruip wanneer hy buite by haar pa sit. ✓ • Aan die einde het sy ingestem om saam met Nollie na die Volstruisdans te gaan. ✓	(2)	2
6.4	• Die vraag verbaas 'n mens omdat dit nie normaal vir kinders is om aan hulle ouers vrae oor hul huwelik te vra nie. • Emma kan in haar ma se liggaamstaal/houding sien dat haar ma (Katrien) nie gelukkig getroud is nie en sy wil nie dieselfde fout maak nie. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	4
6.5	Met behulp van hierdie toneelaanwysing, bevestig dit Katrien se gevoelens/geestestoestand/spanning waaronder sy verkeer.	(1)	3
6.6	• Emma is bang haar huwelik gaan ook soos haar ma s'n in 'n groef/doodloopstraat/ongelukkigheid eindig. • Emma probeer wegvlug van Nollie af. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	3
6.7	6.7.1 Hierdie woorde impliseer dat Emma bang is om eendag te trou. ✓		
	6.7.2 Sy kan sien dat haar ma nie gelukkig is nie en met opgekropte gevoelens rondloop. ✓	(2)	3
6.8	Emma kan ... • sien/ervaar dat Frans bymotiewe met Katrien het. • sien dat hy (moontlik) verlief op Katrien is. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	3
6.9	• A • 'n Leeu het gebrul. • A 'n Leeu het gebrul. (Enige EEN)	(1)	1

6.10	verveeld		(1)	3
6.11	Uniondale		(1)	1
6.12	6.12.1	verwagtinge/ideale/drome		
	6.12.2	dáárdie		
	6.12.3	aantreklik		
	6.1.2.4	praat/kommunikeer.	(4)	1
6.13	• Willem ly aan ’n angstoestand. • Die spanning by sy huis, weens die swak verhouding tussen Hendrik en Katrien, veroorsaak dat hy praat nie. (Enige EEN of soortgelyk)		(2)	3
6.14	Nee. • Sy het met Frans se besoek haar voorskoot afgehaal en haar hare reggedruk. • Sy het ophou om die vloer te skrop en haar netjies gemaak. • Sy aanvaar die geskenke wat Frans saambring. **OF** Ja. • Sy was lief vir Hendrik. • Hendrik is al wat belangrik was. (Enige TWEE redes o*f soortgelyk)*		(2)	4
6.15	• C • nie meer optimisties oor hulle huwelik gevoel het nie. • C nie meer optimisties oor hulle huwelik gevoel het nie.		(1)	3
6.16	• Baie mans het voorheen by Katrien aangelê. Frans val in dieselfde kategorie. Hendrik het moontlik met die voriges afgereken, dus sal hy Frans op dieselfde manier hanteer. • Hendrik sal moontlik weer ’n oorplasing na ’n ander klein stasietjie aanvra. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)		(1)	3
6.17	6.17.1	• D • Hendrik huil nou. • D Hendrik huil nou.	(1)	1
	6.17.2	• B • Emma stem in om na die Volstruisdans te gaan. • B Emma stem in om na die Volstruisdans te gaan.	(1)	1
	6.17.3	• A • Ná ’n rukkie lig Emma haar hand op en druk ’n ander	(1)	1

noot.
- A Ná ’n rukkie lig Emma haar hand op en druk ’n ander noot.

6.17.4
- E
- Hendrik kom sonder die kerk klaar.
- E Hendrik kom sonder die kerk klaar. (1) 1

6.18 Hendrik het nie noodwendig verhuis na ’n dorp met promosie nie. Hy het vermoedelik verhuis na kleiner stasietjies om vryers van sy vrou weg te hou.
(Of soortgelyk) (1) 3

6.19
- Hy verlang waarskynlik na Manuel en sou graag die goeie verwikkelinge in sy gesin met Manuel wou deel.
- Manuel was bykans al persoon van buite sy gesin wat voorheen na hom uitgereik het. (2) 3

6.20
- Wees gereed vir die uitdagings wat druk op ’n huwelik plaas.
- Maak seker wie die persoon werklik is, voordat jy met hom/haar trou.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 3
[35]

Vlak 1	**Vlak 2**	**Vlak 3**	**Vlak 4**	**Vlak 5**
Vraag 6: Paljas				
10	4	14	7	
14		14	7	
40%		40%	20%	

VRAAG 7: FIELA SE KIND – DIE DRAMA

VRAAG		ANTWOORD	PUNT	VLAK
7.1		(Ongeveer) 19 jaar	(1)	1
7.2	7.2.1	Kapp	(1)	2
	7.2.2	kinderwagter/kinderoppasser	(1)	2
	7.2.3	dorp/Knysna	(1)	2
	7.2.4	kos/verblyf/blyplek	(1)	2
7.3		• Nina wil nie uit die bos uitgaan nie/hou van die bos/is lief vir die bos/is kwaad/negatief/ongelukkig. ✓ • Lukas wil uit die bos kom waar hy die blou lug en son/sterre kan sien/hy voel vry/opgewonde/positief. ✓	(2)	3
7.4		Ja (SLEGS JA) • Fiela se raad was: Hou net jou kop in die lug/hou moed/moet jou nie skaam nie/bly sterk. • Fiela se raad: Solank jou kop nie sak nie, sal jou hart ook nie/wees trots op wie jy is. • Fiela se raad: Jy moet die bang wegjaag. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	4
7.5		• A • kru • A kru	(1)	3
7.6		• Lukas gee agtergrondinligting/inligting/vertel vir die leser/gehoor (oor Nina se toekoms/sy liefde vir die see). • Die dramaturg gebruik die verskillende vertelperspektiewe om die tydspronge soepel te maak./Daar was ’n tydsprong. • Lukas verduidelik vir die gehoor/leser wat aangaan en hoe hy op die spookskip reageer het. • Innerlike konflik/redeneer met homself oor die nuwe omgewing/besluite. • Lukas se gedagtes • Tydsverloop/nuwe toneel (Of soortgelyk)	(2)	3
7.7		Lukas wil eers na die spookskip gaan kyk/Dit sou geen verskil maak as Lukas nie dadeliik vir Nina gaan soek nie/niemand gaan weet nie/hy is nuuskierig/wil langer uit die bos uitbly.	(1)	2
7.8	7.8.1	• C • Lukas • C Lukas	(1)	3
	7.8.2	• A	(1)	3

- Miss Weatherbury
- A Miss Weatherbury

7.8.3
- B
- Veldkornet Armstrong
- B Veldkornet Armstrong (1) 3

7.8.4
- D
- Latjie
- D Latjie (1) 3

7.9 7.9.1
- Die bottels/mondfluitjie het verroes/is vuil/vol torre.
- Die wegkruipplek/geheime plek het verander/is nie meer dieselfde nie.

(Enige EEN) (1) 2

7.9.2 Dit is simbolies van haar afskeid van die Bos/Nina begrawe haar verlede/is klaar met die bos/groet haar onskuld en kinderjare (1) 3

7.10 Hy moet vir Lukas leer **roei**. (1) 1

7.11 Lukas het geweier om bloubokkiestrikke te stel/om bloubokkies te vang/om toutjiesvleis te verkoop. (1) 1

7.12 7.12.1 Dit is Lukas se gedagtes/wat hy dink/gevoelens. (1) 3

7.12.2
- Lukas hou baie van/is verlief op Nina. ✓
- Hy besef dit is verkeerd/hy bevraagteken homself/hy vra: “Was ek van my verstand af?”/Hy stoot haar weg./Sy lyf het antwoord gegee. ✓

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (2) 5

7.12.3 Hy het hoë morele waardes, want hy probeer sy gevoel vir Nina onderdruk (omdat hy besef sy is sy suster)/hy het respek vir homself en vir Nina.
(Of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

7.13 Dawid is dood. (1) 2

7.14
- D
- vis
- D vis (1) 3

7.15
- Fiela en Benjamin/Lukas het mekaar 7 jaar laas gesien, ✓ maar Fiela is bekommerd, want sy sien Benjamin as wit/blank en nie as haar hanskind nie. ✓
- Dit is (veronderstel om) ’n heuglike gebeurtenis (te wees), ✓ maar Fiela is bekommerd, want sy sien Benjamin as wit/blank en nie as haar hanskind nie. ✓
- Dit moet ’n gelukkige ervaring wees, ✓ maar Fiela is bekommerd, want sy sien Benjamin as wit/blank en nie as haar hanskind (2) 4

nie. ✓
- Dit is soos die verlore seun se tuiskoms, ✓ maar Fiela is bekommerd, want sy sien Benjamin is wit/blank en nie as haar hanskind nie. ✓
- Fiela kan dit nie glo nie, √ die kind wat al so lank weg is, keer terug en noem haar ma. √
- Fiela is baie bly Lukas is terug, √ maar sy sien daar is iets wat hom pla. √

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Noem albei kante vir 2 punte, 2/0)

7.16 7.16.1 figuurlik (1) 3

7.16.2 Fiela is bang vir die gevaar wat die dieper dam kan inhou/ dat Benjamin uit die skuit uitval/dink dit is te gevaarlik (in die skuit)/Selling weet hoe om te roei en kon Benjamin beskerm/help indien nodig.. (1) 3

7.17
- Fiela sê vir Benjamin om die waarheid oor sy identiteit by Barta te gaan uitvind. (109)
- Barta sê dat sy nie langer met die leuen kan saamleef nie en erken Lukas is nie hulle seun nie. (114)
- Lukas/Benjamin sê: “Ek is niemand.” (114)
- Lukas sê vir Mister Benn hy sal voortaan as Benjamin Komoetie bekendstaan. (116) (4) 2

7.18
- Almal ervaar soms ’n identiteitskrisis.
- Al gaan dit soms moeilik/sleg, kan jy bo jou omstandighede uitstyg/positief bly.
- Daar is ’n toekoms na ’n liefdelose ouerhuis/kindermishandeling.
- Morele waardes moet altyd voorop gestel word.
- Hou aan veg vir die waarheid/Soek jou identiteit/Die waarheid sal jou vry maak.
- Wees altyd jouself./Jy is wie jy kies om te wees.
- Familie is nie altyd bloedfamilie nie.
- Respekteer jou ouers al is jou omstandighede moeilik./Respekteer ouer mense.
- Die kleur van jou vel bepaal nie wie jy is nie.
- Liefde kan baie dinge oorwin.
- Om nie op te hou soek as jy nie antwoorde op vrae het nie en om nooit op te hou werk om jou drome te bewaarheid nie.

(Enige een of soortgelyk) (1) 5

[35]

TOTAAL AFDELING B: 35

Vlak 1	**Vlak 2**	**Vlak 3**	**Vlak 4**	**Vlak 5**
Vraag 7 Fiela se kind – Die drama				
3	11	14	3	4
14		14	7	
40%		40%	20%	

AFDELING C: KORTVERHALE

VRAAG 8: *SPIEËLBEELDE*

VRAAG	ANTWOORD	PUNT	VLAK
8.1	**"DIE DROOM" – Pierré Olivier**		
8.1.1	Maria of Marrie	(1)	1
8.1.2	(a) ooreenkoms (b) meisie (c) waarskuwing (d) jongmense	(4)	3
8.1.3	• Nadat hy wakker skrik, onthou hy dat hy die meisie moes waarsku. • Hy merk toe op dat hulle sitplekke leeg is. • Hy troos homself dat dit net ’n droom was en dat dit nie moontlik vir die meisie was om van sy oom, Theunis en sy nooientjie, Marrie te kon droom nie.	(3)	2
8.1.4	Hy worstel met die gedagte of hy die meisie iets dadelik moet vertel en of hy moet onthou om dit later vir haar te vertel. (Noem albei kante vir 1 punt)	(1)	2
8.1.5	(a) vervolgverhaal	(1)	3
	(b) Die droom het aangegaan waar sy die vorige aand opgehou droom het.	(1)	3
8.1.6	Dit het op albei geleenthede gereën.	(1)	3
8.1.7	• A • die verhaal met ’n oop slot te eindig en die slot aan die leser oor te laat. • A die verhaal met ’n oop slot te eindig en die slot aan die leser oor te laat.	(1)	3
8.1.8	Ja. • Jaco het nie geglo dat ’n mens se drome is wat jy droom nie. **OF** Nee. • Jaco het net met Rienie gespot. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	4

8.1.9 Die jongmense het net soos in die droom in hul vriende se motor verongeluk toe die brug weggespoel het.

OF

Daar het niks met die jongmense gebeur nie, omdat dit net ’n droom was.
(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 3

8.1.10 Ek sou hulle onmiddellik gewaarsku het, omdat dit hulle van ’n moontlike tragedie sou kon red.

OF

Ek sou stilgebly het, want die jong meisie se droom kon nie waar wees nie.
(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

8.1.11 Ja.
- Dit is moontlik dat ’n mens se drome waar kan word, veral as jy daarin glo.

OF

Nee.
- ’n Droom is wat dit is, slegs ’n mens se verbeelding.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

8.2 **‘KOM ONS STUUR VIR TASU’ – Maretha Maartens**

8.2.1 Tasu se ma dink Evelina is nog nie in staat om vir haarself te dink nie, ✓ maar dit is juis Evelina wat met die idee vorendag kom dat sy en Tasu die kruiemedisyne na hulle ouma moet neem. ✓
(Albei kante moet genoem word vir 2 punte, 2/0) (2) 3

8.2.2 versukkeld (1) 3

8.2.3 Sy het gesê dat sy by niemand geld sal leen nie.
(Of soortgelyk) (1) 4

8.2.4
- mededeelsaamheid
- besorgdheid
- vrygewigheid
- onselfsugtigheid

(Enige EEN of soortgelyk) (1) 3

8.2.5
- A
- besorgde
- A besorgde (1) 3

8.2.6
- Hy was vyf toe ’n mikrobustaxi omgeslaan het en die mense bo-oor mekaar gelê het.
- Hulle kon nie uitkom nie en hy kon nie asem haal nie, want daar was te veel mense.
- Iemand het doodgegaan en hy het in haar dooie oë gekyk.

(Of soortgelyk aan bogenoemde) (3) 2

8.2.7 Ja.
Hy het gesê hy kan nie die dinge van gister in die mikrobustaxi indra nie en nie verewig in die dooie oë kyk nie, wat suggereer dat hy sy vrese oorkom het.
(Of soortgelyk. Nee is nie ’n opsie nie) (1) 4

8.2.8 (a)
- C
- planmaker
- C planmaker (1) 2

(b)
- A
- gehoorsaam
- A gehoorsaam (1) 2

(c)
- E
- entrepreneur
- E entrepreneur (1) 2

(d)
- B
- liefdevol
- B liefdevol (1) 2

8.2.9
- Hy voel dat hy versmoor (✓) (a.g.v. die baie mense in die taxi), maar toe hy ’n turksvy eet, oorwin hy sy vrese. (✓)
- Tasu is baie benoud oor die baie mense in die taxi (✓) tog weet hy dit is die regte ding om te doen dat hy help. (✓)

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Albei kante moet genoem word vir 2 punte, 2/0) (2) 2

8.2.10 Nee.
- Hy sou nooit die geleentheid gehad het om sy vrese te konfronteer nie.

OF

Ja.
- Tasu sou beter geword het as hy groot is.

(Enige EEN of soortgelyk) (1) 4

8.2.11 Ja.

- Ek dink dat hy ’n goeie mens is wat alles vir sy familie sal doen.

OF

Nee.

- Tasu was bang om sy ma te sê van sy vrese en daarom het hy ’n moeilike rit in die mikrobustaxi gehad.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

[35]

TOTAAL AFDELING C: 35

Vlak 1	**Vlak 2**	**Vlak 3**	**Vlak 4**	**Vlak 5**
Vraag 8 Kortverhale				
1	13	14	4	3
14		14	7	
40%		40%	20%	

AFDELING D: GEDIGTE

VRAAG		ANTWOORD	PUNT	VLAK
9.1		**HANSWORS – S.J. Pretorius**		
	9.1.1	sirkus/sirkustent	(1)	1
	9.1.2	(Dit is) swaarmoedig/hartseer/droewig/depressief/ neerdrukkend/weemoedig/somber/treurig/negatief/afbrekend /melancholies (Of soortgelyk)	(1)	3
	9.1.3	• Die **lyding van die ongelukkiges en die gebreklikes** as gevolg van die **onmenslikheid** van sy medemens • Vooroordeel teenoor mense met gebreke/Spot/Uitbuiting van mense met gebreke./Mense oordeel ander mense op grond van hulle voorkoms. • Onbaatsugtige liefde van die hanswors teenoor sy ma. • Moederliefde (Enige EEN of soortgelyk)	(1)	4
	9.1.4	• Die woord “boggel” is neerhalend/disrespekvol. • Dit beklemtoon sy kollegas/medemens/se hartelose houding teenoor die hanswors/hulle hou nie van hom nie/hy lyk lelik • Om te rym met koggel/rymdwang/pas by ritme. • Dit is meer beskrywend/skep ‘n prentjie van hoe die hanswors lyk. • Die spreker ken nie die mediese term nie, sien net dit is iets lelik. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	(1)	4
	9.1.5	(a) hoor	(1)	2
		(b) sien	(1)	2
		(c) emosionele/fisiese (pyn/hartseer)	(1)	2
		(d) emosionele/fisiese (hartseer/pyn)	(1)	2
	9.1.6	(a) • B • alliterasie • B alliterasie	(1)	3
		(b) • C • inversie • C inversie	(1)	3

(c)
- A
- retoriese vraag
- A retoriese vraag (1) 3

9.1.7
- Die diere het hom nie bespot of verneder soos die mense nie/diere was sy vriende/hy het daar weggekruip.
- Die diere het hom aanvaar net soos hy is.
- Die diere het, nes hy, mense vermaak, maar ook in aanhouding gely.
- Die baas het nie regtig vir die diere of die hanswors omgegee nie, hulle was bloot ŉ bate vir sy besigheid.
- Hy wou nie hê mense moet sien dat hy ’n brief lees nie/wou alleen wees/soek privaatheid/voel veilig/gemaklik daar/wou wegkom van die mense se gespot.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

9.1.8 (Na) drank/alkohol (1) 1

9.1.9 “die dood uittart” (1) 3

9.1.10 (a) sterwend (1) 2

(b)
- Die hanswors is verblind deur sy trane soos wat hy huil/nie kan sien nie, want hy huil (omdat sy besig is om te sterf).
- In die gedig staan “sterwend fluister” “dankie my kind”
- Sy sterf en kan nie verder praat nie.

(Enige EEN of soortgelyk) (1) 3

9.1.11
- D
- ironies
- D ironies (1) 3

9.1.12 Ek leer om ...
- alle mense te respekteer.
- empaties te wees/myself in ander se skoene te plaas.
- nie mense te boelie nie/boelies te stop.
- nie neer te kyk op ander mense/mense met gebreke nie/mense nie te oordeel op uiterlike voorkoms nie (jy weet nie wat aangaan in hulle lewens nie)
- om te gee vir die mense om my en nie net te oordeel nie.
- te weet mense met gebreke het ook gevoelens.
- nie altyd te dink ‘n hanswors is snaaks nie.

(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) (1) 5

9.2 **WETENSKAPMANNETJIES – *Antjie Krog***

9.2.1 Na (die) wetenskaplikes/wetenskapmannetjies/ sterrekundiges (1) 1

9.2.2	(a)	beskrywing/verduideliking	(1)	3
	(b)	haar/(die) skrywer/(die) spreker/ek/ons	(1)	3
	(c)	wending/ommeswaai/verandering	(1)	3
9.2.3	(a)	personifikasie	(1)	2
	(b)	Dit verwys na die sonsondergang/son sak. (Of soortgelyk)	(1)	3
9.2.4		vreugdes en hartseer/eensaamheid (Albei woorde moet genoem word vir 1 punt)	(1)	3
9.2.5		silhoeëtte	(1)	1
9.2.6		• Dit dui daarop dat die digter neersien op die wetenskaplikes/verkleineer hulle/dink nie veel van hulle nie/ neerhalend/verkleinerend/spottend/Sy voel negatief teenoor hulle. • Litotes/verkleining - stylfiguur (Enige EEN of soortgelyk)	(1)	5
9.2.7		gebroke rym	(1)	1
9.2.8		• Die skrywer se haat vir wetenskap/negatiewe houding teenoor sekere vakke • Wetenskap is nie alles nie. • Die mens moet met verwondering na die natuur kyk. • Die mens kan so vasgevang word in die studie van die groot heelal dat hy die wêreld om hom miskyk. (Enige EEN of soortgelyk)	(1)	1
9.2.9		• Sy kyk na die sonsondergang/son. • Sy teken klawertjies in haar boek./kuns • Sy luister na die verdwaalde korhaan/ • Die natuur (se skoonheid). (Enige TWEE of soortgelyk)	(2)	2
9.2.10		• Sy teken (klawertjies/prentjies) in haar boek. • Sy geniet die sonsondergang en waardeer die kleure/sien die mooi in die natuur. • Syfers maak haar hartseer/bring eensaamheid. • Sy sien neer op wetenskaplikes. • Sy kry net 26% vir wetenskap. • Kuns praat met jou gevoelens/emosies/hart en wetenskap kyk na feite. (Enige TWEE of soortgelyk)	(2)	5
9.2.11		Sy bereken/kwadreer haar vreugdes/die dinge wat haar gelukkig maak.	(1)	3

Sy sê syfers bring eensaamheid/syfers maak haar eensaam.

9.2.12 Klawertjies is 'n simbool van geluk. (1) 3

[35]

TOTAAL AFDELING D: 35

TOTAAL: 70

Vlak 1	**Vlak 2**	**Vlak 3**	**Vlak 4**	**Vlak 5**
Vraag 9 Gedigte				
6	8	14	2	5
14		14	7	
40%		40%	20%	